

Den danske Hær 1932-1941 - Veterinærtjenesten

Indledning

Hvor Lægekorpsset tager sig af sårede og syge soldater, sørger Dyrlægekorpsset for sårede og syge heste. Yderligere havde Dyrlægekorpsset fra 1932 også ansvaret for Hærens beslagsmede.

Korpsmærke for Dyrlægekorpsset.

Fra Kilde 3.

Behandlingstrinnene

Under kamp opholder afdelingsdyrlægerne sig, hvor hovedmængden af hestene er, eller hvor det er størst sandsynlighed for tab.

På **hesteforbindingspladser** nær kamplinien - dækket for geværild og uden for det med sandsynligste artilleribeskydningsområde - behandler afdelingsdyrlægerne syge og sårede heste således, at de enten straks kan gå i tjeneste igen eller sendes tilbage til de af veterinærsektionerne oprettede **samlingssteder for sårede heste**.

Fra samlestederne transporteres heste, der kræver fortsat behandling, til **veterinærsektionens standplads**, hvorfra hestene - via **evakueringsstationer** - pr. jernbane transporteres til **sygehestedepoter** bag fronten.

Veterinærsektionen

Veterinærsektionens opgaver kan således sammenlignes med *ambulancens* opgaver i behandlingen af sårede og syge soldater.

En veterinærsektion består af...

- 7 dyrlæger, hvoraf en er chef
- 2 beslagsmede
- 2 hjælpere for beslagsmede
- 1 regnskabsfører eller reserveintendant

Og råder over følgende køretøjer...

- 2 personvogne
- 1-3 motorcykler med sidevogn (til transport af dyrlæger)
- 3 transportvogne (til transport af personel og materiel)

Ca. 70 hestepassere m.v.

Veterinærsektionens krigsstyrke er ca. 100 mand.

5 hestetransportvogne (lastvogne)

1 køkken- og bagagevogn

1 forsyningsvogn

Hertil motorcykelførere og motorvognførere.

*En veterinærsektion installeret på en større gård.
Køretøjerne er anbragt i flyverskjul under træerne.
Fra Kilde 3.*

Samlesteder for sårede heste oprettes sædvanligvis på større gårde, og er bemandedet med:

- 1-2 dyrlæger
- saccocheførere
- hestepassere.

Samlestedet disponerer over 1-2 hestetransportvogne.

Hver hest, der sendes tilbage fra hesteforbindingspladsen til samlestedet for sårede heste, forsynes med et nummereret diagnosekort, der fæstnes til hestens man.

*En syg hest udlades fra en hestetransportvogn.
Fra Kilde 3.*

Kilde 2 anfører, at man under øvelser gjorde den erfaring, at nabohestene bed de anvendte diagnosekort itu, og at disse i øvrigt blev ulæselige i regnvejr. Der indførtes derfor nummererede messingskilte til fæstelse på hestens maner. Nummeret var så også anført på et diagnosekort, som - pakket i en kuvert - fulgte hesten.

Syge og sårede heste, der ikke selv kan gå, afhentes i hestetransportvogne fra samlestederne.

Heste, der selv kan gå, sendes tilbage i hold, ledsaget af 1 mand pr. 4 heste.

Dyrlægemedicinudstyr

En sacchoche. Fra Kilde 2.

Dyrlægens nærmeste hjælper - saccocheføreren - bar dyrlægens instrumenter mv. i to lædertasker - *sacchocher* - som var anbragt bag sadelen.

Saccocheføreren var normalt kun bevæbnet med karabin. Billedet viser derfor formentlig opsadlingen af en underdyrlæges hest, idet underdyrlæger under uddannelse selv førte sacchocherne.

Transporterede dyrlægen sig på motorcykel, fulgte saccocheføreren med, med sacchocherne over skulderen.

Dyrlægemedicinkiste. Fra Kilde 2.

Periodens dyrlægemedicinkister var designet i 1870 på baggrund af erfaringer fra krigen i 1864.

Indholdet var dog absolut tidssvarende. Interesserede kan finde inventarfortegnelser for saccocher og dyrlægemedicinkister i Kilde 2.

Et af de nyeste elementer, der blev indført i midten af perioden var forbindskasser til hestene i fodfolksbataljonernes skytskompagnier (1 kasse pr. deling).

Kassen var en ammunitionskasse til 81 mm mortarammunition, der passede til skytskompagniernes karremateriel.

Dyrlægerne

Ved sygestalden. Fra Kilde 2.

Det nærmeste jeg kan komme billeder af periodens dyrlæger er et par lidt tidligere billeder i Kilde 2, men der er dog næppe sket det helt store rent uniformsmæssigt.

Til den gulbrune uniform M.1923 bar dyrlægerne korpsmærket (se Indledningen) - i gult messing - som kravemærke.

Billedet er sandsynligvis taget på det kasserneetablisement på Kong Georgsvej (på Frederiksberg), der indtil 1932, hvor det blev solgt til det daværende bryggeri Stjernen, var Dyrlægekorpsets hjemsted.

Fra Instruktionskursus for Dyrlæger, april 1930. Fra Kilde 2.

Billedet viser hærens fastansatte dyrlæger, som under kursus havde besøg af den svenske *fältveterinär* A. Morén (nr. 4 fra venstre).

Nr. 3 fra venstre er overdyrlæge Gotfred Gautier, der fra 1933 til 1946 - som stabsdyrlæge (ligestillet med oberst) - var chef for Dyrlægekorpsset og øverste leder af veterinærtjenesten ved Hæren.

Stabsdyrlæge Gautier foranstaltede tidligt i sin tjeneste feltøvelser, herunder en opstilling af en veterinærsektion.

Hestetransportvogn (ældre model). Fra Kilde 2.

Det skal nævnes, at dyrlæger og øvrigt veterinærpersonel - trods deres arbejde inden for sygeplejen - ikke var omfattet Geneve konventionerne, og således ikke udrustet med armbind med Genferkors.

I 1930 foranledigede Dyrlægekorpset, at Hæren anskaffede 3 motordrevne hestetransportvogne (se tidligere billeder), hvorved de hestetrukne udgaver, som stammede fra Sikringsstyrkens tid, overgik til tjeneste i garnisonerne.

Remonterne

Remontekommissionen indkøber heste. Fra Kilde 3.

Her til sidst må et par ord om hærens heste må være på sin plads, nu emnet er veterinærtjeneste.

I perioden blev hestene primært tilvejebragt ved indkøb i Danmark (bl.a. artilleriets trækheste) og suppleret ved indkøb i England og Irland (bl.a. officersheste).

Indkøbene blev foretaget af Remontekommissionen, hvis chef kom fra Rytteriet.

Kommissionen førte også tilsyn med de af hærens heste (= mobiliseringsberedskabet), som var udstationeret hos civile, såkaldte *foderværter*.

Afslutning

Sammenlignet med beskrivelser af veterinærtjenesten i f.eks. Tyskland og England, så forekommer periodens Dyrlægkorps at være fuldt på højde med tidens krav og den nyeste udvikling inden for veterinærmedicinen, om end forholdene i Danmark var præget af en særdeles knap økonomi.

Kilder

1. *Huskebog til brug i felten, ved øvelser og krigsspil* af H.H. Jørgensen, N. Olaf Møllers Forlag, København 1936.
2. *Den danske Hærs Veterinærtjeneste gennem Tiderne* af Philip Hansen og Helge Sass, Dansk veterinærhistorisk Samfund, København 1961.
3. *Forsvarsbogen* af oberst T. Andersen, Gyldendal, København 1941.
4. *Gardehusarkasernen den 29. august 1943* af Anders D. Henriksen, Forlaget Devantier, Næstved 1993, ISBN 87-984530-0-9.

Per Finsted